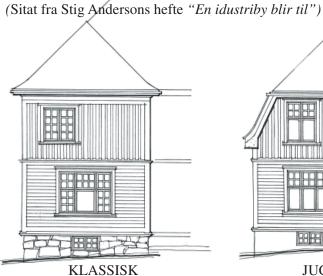
VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: STILTYPISKE TREKK

Verna hus i Villaveien og Fjellveien har stiltypiske trekk som det er viktig å ta vare på. Alle husene i området er ulike. For å kunne kjenne igjen hvert hus` stil og kunne snakke om husene generellt bruker veilederen 6 forskjellige illustrasjoner som vist her.

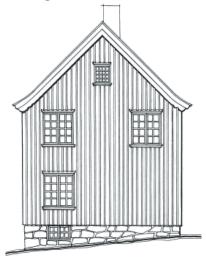
"Her er det ikke snakk om å repetere en og samme hustype. Hvert enklet hus har fått sin individuelle og helt spesielle utforming - det eneste soisalt akseptable for stedets overklasse. Arkitektene Thorvald Astrup, Joh. E. Nielsen, Magnus Poulson og noe senere Ove Bang står for de fleste husene. Astrup og Nielsens villaer har gjerne et tungt, monomentalt preg og ligger stilmessig i kryssningspunktet mellom klassisisme og jugend ispedd en del barokke innslag. Magnus Poulson søker til vår nasjonale byggeskikk og det gjelder i enda sterkere grad for Ove Bangs romantiske villaer som kan føre tankene hen mot vestlandske embedsmannsboliger."

Store og tunge hvite hus med valmet tak

Tak med hal vvalm, vinduer med små og store ruter

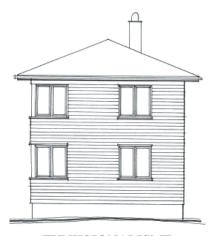
NASJONALROMANTISK Sadeltak, enkel stående kledning med knappe detaljer.

Som jugend 1, men med sadeltak. og flere innslag fra klassisk stil.

Dette huset er det ett av i området.

FUNKSJONALISME Det er ett hus med denne stilen i området.

Hydro Bedrifter har arkivert tegninger av alle husene. Det finnes noen tilgjengelige kopier på Vemork museum, men det arbeides nå med å gjøre alle tegningene tilgjengelige digitalt. Arbeidet er omfattende men er ferdig i 2013. Når disse tegningene foreligger vil de være rettningsgivende for alt utbedringsarbeide.

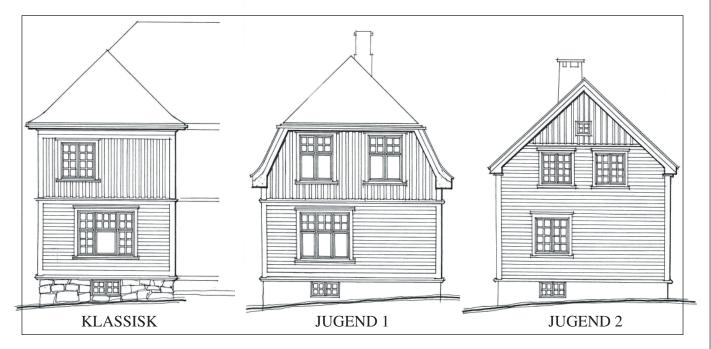

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: YTTERKLEDNING

Ytterkledningen er en viktig og forseggjort del av husene og arkitekturen. Detaljene beskriver husets stil og opprinnelse. Mange hus i området har opprinnelig original kledning, den er det viktig å bevare så lenge som mulig. Om noen bord er dårlige kan de byttes mens resten bør stå. Der gammel kledning og utvendige detaljer må byttes og repareres, skal det nye være mest mulig likt opprinnelig utseende.

Ytterkledning omfatter her all utvendig panel, omramninger og takutstikk. Den er beskrevet med illustrasjoner av stiltypiske hus. Det er viktig å huske at ingen hus er helt like og at ditt hus kan ha viktige detaljer som ikke er vist her. For å finne original løsning kan tilgjengelige tegninger/foto studeres, eller tilsvarende situasjon på lignende hus kopieres.

Det er som regel høvlet furu som er brukt i ytterkledningen. Det er ikke sikkert det er lett å skaffe nøyaktig like dimensjoner som det som er brukt før. Mye finnes fortsatt hos trelastforhandlere, noe kan erstattes med lignende produkter og noe må spesialbestilles på høvleri for å få det likt.

For disse 3 stileksemplene er utvendig panel er ofte delt med et vannbrett. For Klassisk stil og Jugend 1, er dele i etasjeskille mellom 1. og 2. etasje for hus med stil som Jugend 2 er skillet ved loftsgulvet. Det er alltid liggende kledning nede og stående oppe.

Stående kledning er som oftest vekselpanel, det er bord med not i begge sider slik at de kan tres i hverandre og framstå som over- og underligger. Stående kledning kan også være lekte-panel som vist på Jugend 3. Liggende kledning er faspanel i forskjellig utførelse. Se illustrasjon på neste side.

Alle tre hustyper som vist over har kraftige hjørnekasser som stikker ut fra kledningen. Kassene kan være sammensatt av kraftige bord med not og fjær. Hus i klassisk stil har ofte en tilsvarende markering som en liggende bjelke.

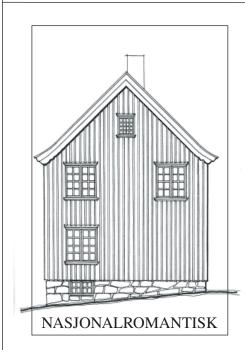
Omramning for vinduer og dører ligger utenpå kledningen. Omramning sfor vinduer er som vist, for ytterdører kan det være helt spesielle og forseggjorte løsninger for hvert hus.

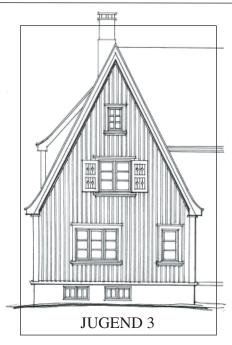
Takutstikk er forholdsvis små og innkledd.

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: YTTERKLEDNING

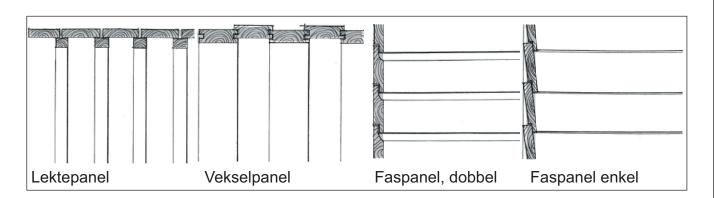

Ytterpanel er som regel stående lektepanel. Her er det ingen hjørnekasser og ingen vannbrett som deler panelet eller avslutter kledning mot grunnmur.

Vinduer har ingen omramning men vannbrett over og under. Inngangsdører kan ha forseggjorte og forskjellig omramning.

Ytterkledning er generellt enkel, men med små fine detaljer som vist på vindskiene på tegning over. Det er ett hus av denne typen i området. Det er rimelig godt bevart og det er viktig å dokumentere eksisterende løsninger før eventuell reparasjon eller bytte i ytterkledningen. Selv om hust er godt bevart kan det være viktig og spennende å se originale tegninger for å få en helt riktig tilbakeføring.

Det er ett hus av denne typen i området. Det er rimelig godt bevart og det er viktig å dokumentere eksisterende løsninger før eventuell reparasjon eller bytte i ytterkledningen. Selv om hust er godt bevart kan det være viktig og spennende å se originale tegninger for å få en helt riktig tilbakeføring.

VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV
TINN KOMMUNE

HUSTYPE J 1 FLEKKEBYEN TEMA: UTVENDIG MALING

Her er vist hvordan fargene skal plasseres, NB! gjengivelsen av fargene er ikke korrekt!

FARGEBRUK

Alle husene bør på sikt males med originale farger. Det var 4 hovedfarger som var brukt: rød, blå, oker og grønn. Alle vinduer, omramninger, hjørnekasser og vindskier var hvite. Inngangsdører har hatt en mørk farge.

Hvert hus skal ha èn hovedfarge. Huseierne velger selv hvilken av de 4 faragene som skal brukes på deres hus.

MALING

Det anbefales å bruke maling med en blanding av linolje og alkydolje. Linoljen gir et historisk riktig utseende og alkydoljen gjør at overflaten holder seg fin lenger. Vannoppløslige malinger og rene alkydmalinger godkjennes ikke.

Malingen skal påføres med kost for å få godt resultat.

For valg av malingstype anbefales det å spørre kommunen.

FARGEKODER

Fargene er valgt av Simon Tverberg, Rjukan Malerservice. Original fargebruk har så langt ikka latt seg bestemme i detalj. Valg av fargekoder er gjort ut fra skrapeprøver, fotos og erfaring med tilsvarende oppgaver.

Omramninger, vinduer, verandadører, hjørnekasser og vindskier, HVIT: Egghvit, 0502Y

Hovedfarger, all ytterkledning: RØD:

Oksydrød-Base,BD30-HT35,5-SS40 (Gjøco: 1407 mørk engelskrød) BLÅ:

B-base, BS42,4-FS28-SS92,5 (Gjøco: 1418c dyp blå)

OKER:

Okerbase,BD30-HT35,5-SS40 (Gjøco: 1402 lys oker) GRØNN:

B-base, OK67-RB3-SS24 (4111-G97Y, NCS Standard)

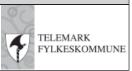
Inngangsdører: RØD : GRØNN:

VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV TINN KOMMUNE

2010, Olav H. Skjeldal, Lokale Arkitekter AS

TEMA: VINDUER side 1 av 2

Ved bytte av vindu skal nye vinduer være av tre og ha mest mulig likt utseende og samme plassering som opprinnelige vinduer. Hvert hus har sitt sett med vinduer som er ulikt de andre husene. Det er noen stiltypiske trekk som skal følges, forøvrig anbefales det å følge gamle hustegninger.

Mange av de gamle vinduene er i så god stand at de kan restaureres. Vinduer fra denne tiden har oftest høy kvalitet. Det kan være rimelig, og det vil altid være bedre for bevaring av husene, å reparere og beholde originale vinduer.

Det anbefales å bruke kobla vinduer, se illustrasjon på neste side. Kobla vinduer har en yttre ramme med enkelt glass som er delt i ruter med gjennomgående sprosser. Indre ramme har et helt isolerglass. Dette gir et godt isolert vindu som er lett å få likt opprinnelige vinduer.

Alle vinduer skal være hvitmalte og framstå likt med originale vinduer. Alternativt til kobla vinduer kan det godtas rammer med isolerglass der sprossene er limt på glasset.

Det finnes fortsatt vindusprodusenter som lager vinduer på bestilling etter spes. mål. Det er viktig å lage kopier av originale vinduer, det kan også være lønnsomt da de vil passe i eksistende hull i veggen.

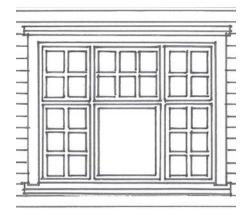
Vinduene har utadslående sidehengsla rammer. Karmen er oftest delt med midtpost. Huset kan ha store sammensatte vinduer med to rammer i høyden og tre i bredden. Da kan midtre ramme være uten ruter, som vist. Ellers er rammene altid delt i ruter som er litt høyere enn de er brede.

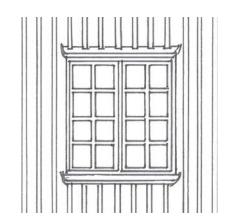
Typiske vinduer er er delt med øvre ramme som er delt i ruter og nedre ramme som har helt glass. Vinduer med 4 rammer i et kors kalles krysspostvindu. Alle rammer er utadslående og sidehengsla. Som for hus i klassisk stil har huset flere typer mindre vinduer. Alle er delt i ruter.

Huset har for det meste enkle to-rams vinduer med midtspross. Rammene er utadsående og delt i ruter som vist.

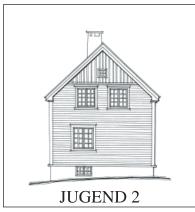
VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV TINN KOMMUNE

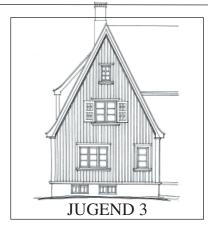

TEMA: VINDUER side 2 av 2

Vinduene er oftest 2-rams, utadslående og sidehengsla. Rammene er delt i ruter som i vinduer i klassisk stil. Vinduer i 2. et. kan være en forminsket utgave av vinduer i 1. et.

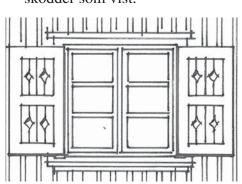
Vinduene er som regel 2-rams, sidehengsla og utadslående, men rammene er bare delt med horisontale sprosser. Det gir store ruter som er breiere enn de er høye. Noen vinduer har skodder som vist.

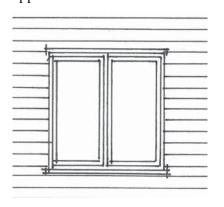

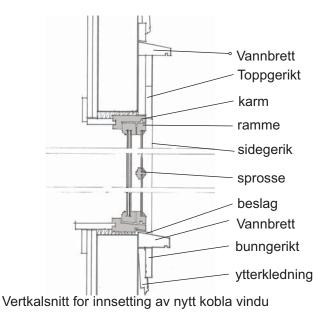
Typisk vindu for disse husene har to sidehengsla rammer og midtpost. Rammene er ikke delt i ruter.

Huset kan ha store faste glass i oppholdsrom.

Ved innsetting av nye vinduer skal vinduet plasseres i veggen på samme måte som originalt. Derfor er det lurt å registrere, fotografere alle detaljer rundt vindusinnsetting før vinduet fjernes. De fleste vinduene er festet ytterst i veggen slik at ytterkant ramme ligger jamt med ytterkant kledning. Omramning festes over ramme og ytterkledning.

For hus i nasjonalromantisk stil er ytterkledning omramning, der monteres vindusramme i bakkant av ytterkledning.

Nye vinduer er laget med spor for beslag i underkarm. Her anbefales det å legge inn et minimalt beslag som vist.

VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV TINN KOMMUNE

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: YTTERDØRER side 1 av 2

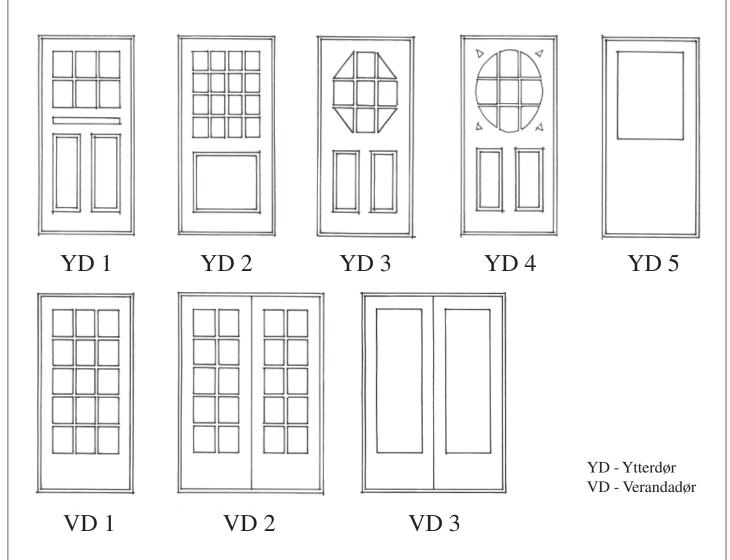
Ved bytte av inngangsdør skal ny dør være mest mulig lik opprinnelig dør Noen hus har terrassedør, den kan også erstattes med en mest mulig lik dør. Hus som ikke har terrassedør kan som regel montere ny dør, men bare i samråd med kommunen og antikvariske myndigheter.

Om det er mulig bør eksisterende dører beholdes og repareres.

Alle nye dører skal ha overflate av tre og males.

Glass som er delt i ruter kan ha pålimte sprosser.

Har huset en original ytterdør er det av stor verdi å beholde den. Den kan i de fleste tilfeller retaureres til en fullgod løsning.

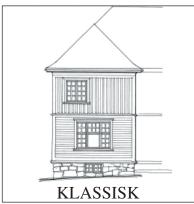
Dørene som er vist er typiske for området. Det finnes flere varianter og det er viktig at hvert hus har dører som ser ut som de opprinnelige. Om det ikke er mulig å finne ut hva slags dør som har vært brukt, vil kommunen hjelpe med å finne en dør som passer.

På neste side er det en enkel oversikt over hvilke døreksempler som er brukt på hus med ulike stiltyper.

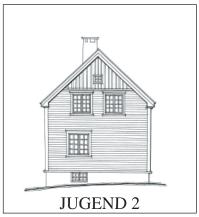

TEMA: DØRER side 2 av 2

Inngangsdører er en variant av YD 1 eller YD 2.

Verandadør er som VD 1 og VD 2 eller som en av ytterdørene.

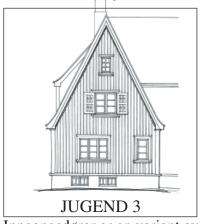
Inngangsdører er en variant av YD 1, 2, 3, el. 4.

Verandadør er som VD 1 og VD 2 eller som en av ytterdørene.

Inngangsdører er en variant av YD 1, 2, 3 el. 4.

Verandadør er som VD 1 og VD 2 eller som en av ytterdørene.

Inngangsdører er en variant av YD 4 eller YD 5.

Verandadør er som VD 3 eller som en av ytterdørene.

Inngangsdører er en variant av YD 1, 2, 3, el 4.

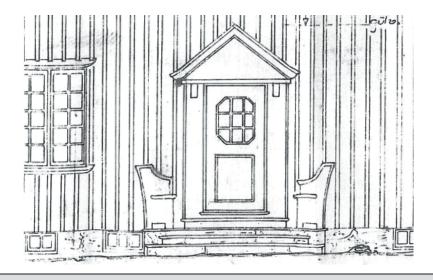
Verandadør er som VD 1 og VD 2 eller som en av ytterdørene.

Inngangsdører er en variant av

YD 5. Verandadør er som VD 3 eller

som ytterdør.

Inngangsdørene har omramning som viser at de er en viktig del av huset. Listverk og snekkerarbeid rundt inngangen er som regel omfattende og påkostet og varierer fra hus til hus.

Tegningen til venstre er kopi av en av arkitekt Magnus Paulsons arbeidstegninger.

VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV TINN KOMMUNE

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: ETTERISOLERING

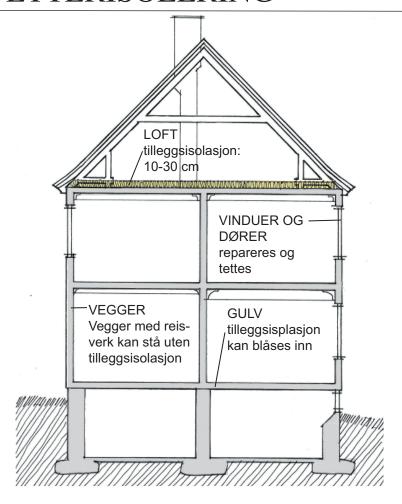
Husene har lite isolasjon i forhold til dagens standard. Men de er kompakt og godt bygget og små forbedringer kan gjøre gode hus enda bedre.

Det er flere tiltak som er viktige for mindre energibruk til oppvarming. SINTEF er en forskerorg. som har publisert viktige prinsipper for enøk-tiltak i bevaringsverdige og fredede bygninger. Se på nettsiden www.sintef.no og søk på "Fiin gammel årgang"

Viktig tiltak før etterisolering er tetting, særlig i og ved dører og vinduer. Det gjøres ved bruk av tettelister og ved å dyttet godt mellom karm og vegg og ved overganger mellom gulv, vegger og tak. Deretter vil reparasjon og ev. bytte av dører og vinduer gi stor effekt mot varmetap.

For å bevare utvendig utseende må all ny isolering skje på innsiden av yttervegg og yttertak.

Den beste og enkleste del av huset å tilleggsisolere er taket. Husene har kaldt loft og ekstra isolasjon legges oppå belkelag mellom 2. etasje og loft. Det er bedre å legge mye isolasjon her enn å etterisolere vegger. Spikerslag for nytt loftsgulv legges rett på eksisterende gulv og trapp forlenges med ett trinn inn på gulvet.

Vegger med reisverkkonstruksjon vil i de fleste tilfeller være gode nok uten tillegsisolasjon. Ev. etterisolering av vegger medfører mye arbeid og store endringer.

Etterisolering av gulv kan skje ved innblåsig av isolasjon i eks bjelkelag. Ev. stubbloftsleire kan fjernes.

Det anbefales bruk av organisk tilleggsisolasjon som f. eks. Isofiber. Isofiber tåler kondens og kan brukes uten montering av plast på varm side. Dette gjør den godt egnet til bruk i gamle hus.

Ved bruk av mineralull som isolasjonsmateriale skal det monteres diffusjonstett plast mellom isolasjon og innv. kledning. Det er viktig at ev. plast i eks vegg fjernes før ny plast monteres. Ellers vil det fort oppstå råteproblemer.

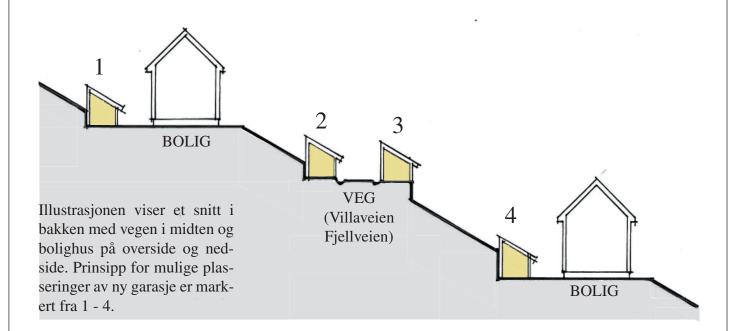
Gamle hus er laget for å være diffusjonsåpne. Dvs at beste måten å få de til å vare, er å unngå bruk av plast i konstruksjonen.

Det anbefales å konferere med fagmann/snekker før valg av løsning.

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: GARASJER side 1 av 2

Husene i Villaveien og Fjellveien ble bygd og planlagt uten uthus. En ny garasje kan fremstå som et fremmedelement i området. Pga stort behov skal det likevel være mulig å bygge et lite uthus. Nybygg skal følge rettningslinjer som er beskrevet her.

Det står flere garasjer i området som er bygget på forskjellige tidspunkt. Det har vært en utfordring å finne plass og praktisk plassering av garasjer. Det er et felles garasjeanlegg midt i Villaveien. Det er god løsning som kan utbedres og bli bedre. Alle uthus/garasjer som er bygget kan stå. Regler for nye garasjer som er beskrevet her gjelder for nye bygg men kan kanskje være til inspirasjon ved utbedring av eks. bygg.

VIKTIGE PRINSIPPER FOR PLASSERING.

Det viktigste for plassering av nye garasjer er at de i minst mulig forstyrrer inntrykket av de gamle verna bolighusene.

Eksempel 1 og 4 på illustrasjonen viser plassering mellom terreng og bolig. Det gjør at uthuset gjemmer seg bak innhuset. Denne løsningen er også praktisk ved at uthuset ligger ved inngangen til hovedhuset.

Eksempel 2 og 3 plasserer nytt hus ved vegen, vekk fra bolig-huset. Plassering her må ta hensyn til sikt og snørydding langs vegen.

Alle eiendommene ligger i vanskelig terreng. Plassering av ev ny garasje bør gjøres i samråd med kommunen

UTFORMING AV NY GARASJE

På neste side er det illustrert en forhåndsgodkjennt utforming av nytt uthus.

Huset er langsmalt for å gjøre det lettere å plassere i bratt terreng. Innkjørselen må være i gavlen og det må være plass til å parkere og gå ifra bilen foran garasjeporten.

Det nye huset må begrenses i størrelse fordi det i bevaringsammenheng vil være et fremmedelement.

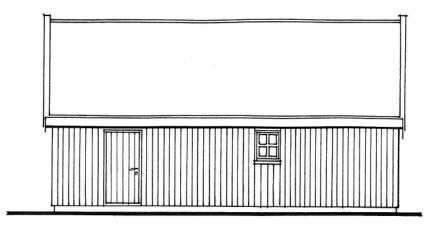
Huset bygges i 10 cm, uisolert bindingsverk med kraftige sperrer til pulltak. Veggene kles med "Låvepanel" som beises/males i mørk grå-brun farge. Taket tekkes med rød telgstein.

Det kan være nødvendig å plassere garasjen inn i terrenget som vist. Utforming av støttemur krever proffesjonell hjelp.

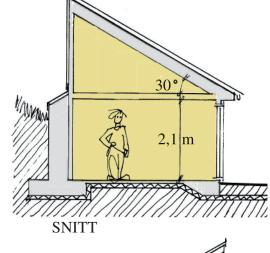

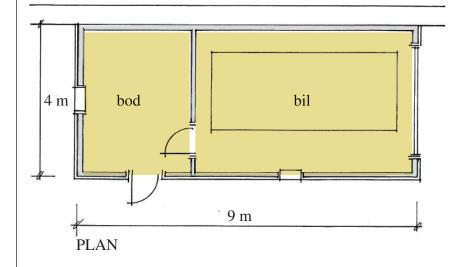

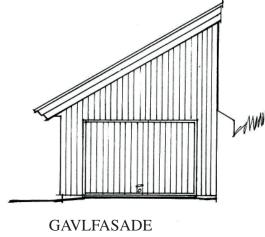
TEMA: GARASJER side 2 av 2

FASADE AV LANGVEGG

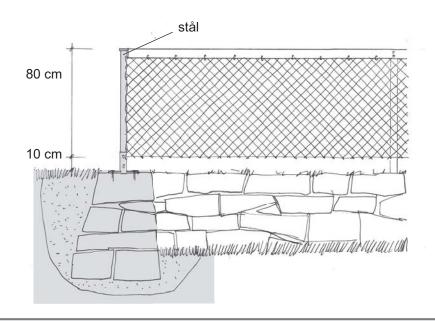

VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA : GJERDER OG MURER

80 cm
10 cm
søylesko

Gjerder og murer er viktig og nyttig i hager med bratt terreng. Her vises rettningslinjer for hvordan det skal gjøres.

Gjerder kan bygges i 2 utførelser: som stakittgjede i tre eller som nettinggjerde i stål.

Nettinggjerder kan være praktisk der gjerdet belastes med snøbrøyting. Gjerdet kan stå sammen med en hekk, det gjør gjør stengselet tettere og mykere.

Stakittgjerde skal ha stående og smale stakitter, ca 5 cm. Her er vist stakitter som er 23x48 mm, spikerslag er 48x98 mm og stolpene er rundstokker med ca 12 cm diameter. Avstand mellom stolpene er 2,5 meter el. mindre. Gjerdet kan stå ubehandlet eller males hvitt.

Mur skal utføres som tørrmur i naturstein. Mur med høyde over 50 cm skal ha rekkverk som er min 90 cm høyt.

Høye murer er vanskelig å lage og krever hjelp av erfarne folk. Der det er mulig bør store høydeforskjeller deles mellom mur og skråning, det er enklere og finere enn bare mur eller bare skråning.

Ved telefarlig grunn skal muren isoleres mot telehiv. Muren settes i godt drenerende masse min. 30 cm under bakken.

For at muren skal stå støtt skal den bikke litt innover, ca 5 cm pr 50 cm høy mur.

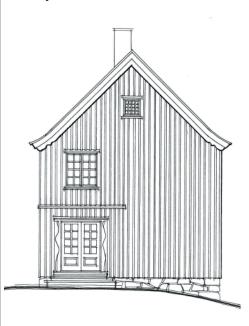
VILLAVEIEN OG FJELLVEIEN TEMA: UTEPLASS

Alle husene er bygget på en planert, ofte helt horisontal flate. Husene har kjeller og kjellervinduer. Dette gir en større høydeforskjell mellom ute og inne enn det som ofte er ønsket for adkomst og uteplasser.

Bygging av nye tilbygg og påbygg vil ikke bli tillatt fordi det ikke er forenlig med bevaringskravet i området. Forslag om nye bislag og verandaer vil derfor ikke bli godkjennt.

Bratte og vanskelige trapper kan fjernes ved å heve terrenget. Inngangen er alltid på oppsiden av huset. Her kan terrenget som regel løftes mot terreng/mur i bakkant som vist med skravur på tegning til høyre.

Denne løsningen er spesiellt egnet for hus på nedsiden av vegen fordi det også kan gjøre bakken ned til huset mindre bratt.

Om det er kjellervinduer ved inngangen kan det være nødvendig å mure dem igjen for å kunne heve terrenget.

VERANDA/TERRASSE

Mange av husene ble bygget med en liten veranda. Den kan ha vært innebygd med enkelt glass som vist over.

Terrasse som er større en ev. original veranda må legges på bakken. Høydeforskjellen mellom ute og inne kan minskes ved å heve terrenget. Dette er ikke mulig alle steder fordi ønsket terrasse ofte vil

ligge på framsiden, solsiden, av huset. Men litt heving vil også ha stor effekt. Bruken vil bedres ved å annlegge en bred og god trapp.

Om huset ikke har terrassedør kan det godkjennes å sette inn en ny. Dette skal gjøres på en måte som huset tåler og kommunen vil hjelpe til med en slik vurdering. tegningen til venstre viser eksempel på en verandadør som er bygd etter original tegning.

HUSTYPE J 1 FLEKKEBYEN TEMA: HAGEPLANTER

De gamle hagene var enkle med en blanding av pryd og nytteplanter. Utvalget var kresent pga klima og forholdsvis små hager. Det var små parseller med poteter og grønnsaker, rips, blomster/stauder og innslag med hekk og prydbusker. Frukttrær fantes nesten ikke.

Gunnar Haugen, Haugen Gartneri, kjenner mye av historien og har erfaring med plantesorter som kan trives på Rjukan. Her har han hjulpet til med forslag til planter som kan kan lage trivelige hager i god tradisjon:

BLOMSTER

Anbefalte stauder er Løytnants-hjerter, Dagliljer og Gullris. Tradisjonellt har det vært blomster både i bedd og kasser, gartnerier vil hjelpe til med å finne som kan såes og plantes ut.

BUSKER

Syrin anbefales som vanlig type, ikke podet. Spirea og gul pottemtilla har god tradisjon. Tuja, buskfuru og bærbæris anbefales ikke.

HEKKER

Spirea, særlig Gentspirea, tåler mye og bør få en rennesanse. Ellers anbefales Sibirsk ertebusk. Mispel er nyere men kan brukes, den har to varianter: blankmispel og svartsurbær. Det tar gjerne 3 år før en nyplanta hekk blir fin.

TRÆR

Planting av trær har stort sett vært forbeholdt fellesområder, langs veier og plasser. Vanlige sorter: Lind, lønn og kastanje.

PLEN OG NATURSTEIN

I hagene ellers var det kortklipt plan, skifer, villheller på uteplassene og grus ved innganger og gangveger. Steinmurer var i naturstein og ev. tilplantet med villvin. Hagene hadde ikke flaggstang.

Se forøvrig egne ark om uteplasser, gjerder og murer.

VEILEDER FOR BYGNINGSVERN PÅ RJUKAN

DETALJARKENE ER UTARBEIDET AV TINN KOMMUNE

